

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 6
an fl. 5; pe 1/2 de an
fl. 2-50; pe 1 luna fl. 1.

N-ii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

pe 1 și 2 garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 3.

„Pocăiții“.

„Iza își zice ei. Cu bună dreptate
î-am putea însă numi cel puțin... ră-
tăciți. Ba unii dintre dișii sunt chiar
șarlatani. Pentru-că sub cuvânt că
umbra să propovăduască printre oa-
menii sfânta scriptură, adună bani și
trăse lume albă, pe socoteala nenor-
oștilor ori a celor-ce s'au arătat
destul de slabi la minre a crede, că
așa zisii pocăiți pot întemeia o lege
mai bună și mai sfântă ca cea lăsată
de Domnul nostru Isus Christos.

Pocăiții tute Români s'au lătit mai
ales prin comune unde sunt și Un-
guri. Ca ori-ce blăstămăție și lucru
slăb, așa și nazaricușii, cum le mai
zice pocăiților, întâu între Unguri
s'au ivit. Și după-cum o boală mo-
lipsitoare se întinde și asupra veci-
nilor, așa și cu nazaricușii, ne-am
pomnit, într'o zi, că ei 'și-au făcut
cuvânt în frumosele noastre sate ro-
mânești din pe câmpia comitatului
Arad. Curticiul, Macea și alte co-
mune bogate, au nazaricuși cu gră-
mada. Ba ei s'au furișat până sub
podgorie, pe la Covasint, Siria, Galșa
și alte comune.

Nazaricușii nu vor să știe de bo-
tez, nici de tot ce ne leagă de maica
biserica. Ci spunând că legea lor e
sfânta scriptură, s'apucă să talmă-
cească în chip greșit tot ce au scris
sfinții apostoli și astfel pe cei slabi
de duh să-i abată dela calea dreaptă
a mântuirii.

Se adună la câte o casă luată cu
chirie și nopți întregi se sfătuiesc cum
și ce să facă pentru a-și spori cre-
dințoșii. Cei buni de gură — căci
mai ales guralivii și perde-vara s'au
făcut nazaricuși, — umbra din sat
în sat a... propovădușii.

În săptămâna trecută au fost și la
Micălaca, comună înfloritoare aci,
lângă Arad. Trei frunțași micălăcani,
ceterii bisericeii, au dat mai alaltă-
leri pe la noi să ne povestească despre
pocăiți.

„Sunt tare politici — ne spunea
unul dintre frunțașii micălăcani —
vorbesc ca un „fișcalăș“ (advocat)...

„Buni de gură și slabi la lucru“,
— a mai adăugat alt micălăcan. A
pus, astfel, pareni-se, cea mai potri-
vită judecată asupra nenorociților na-
zaricuși, cari socot a face faptă bună
îndemnând pe frații lor să se desli-
bească de sfânta biserică, scutul nostru
lătatătea veacuri.

„Noi însă n'avem cuvinte îndestul
le calde pentru a ruga pe frații nostri
dela sate să nu asculte de propovă-
dușii deșertelor învățături, ci mai
ales acum, când din atâtea părți se
deslănușesc furtune asupra neamului
românesc, să țină cu toată credința
biserica în care ne-am născut.

Frații nostri dela sate să cetească
cu mare aminte articolul pe care
încheașul îl scrie chiar în numărul
de azi al „Tribunei Poporului“... Vor

vedea, ce păfesc Ungurii cari cu atâtea
ușurință s'au lăpădat de biserică. Să
nu uite mai ales un lucru: nazari-
cușii s'au născut și ei în satele pe unde
azi socialisții (tuțiliștii) omoară fără
nici o frică de oameni și Dumnezeu...
Și socialisții vorbesc împotriva ar-
matei, întocmai ca pocăiții, dar' de
aceea nu s'au dat îndărăt dela omo-
ruri crunte și îngrozitoare.

Să nu uite că cine nu ține la bi-
serica sa, tot așa de ușor se lăpădă
și ne neamul său, și cine nu 'și cin-
stește neamul, ce poate iubi oare?
Cel mult argintul! Argintul care a
perdut pe Juda și de cari lipsiți fiind,
astăzi, socialisții nu se dau îndărăt dela
cele mai negre păcate.

Spun unii, că pocăiții ademenesc pe
Români mai ales prin curățenia vieții
lor: nu beau, nu fură, nu înșală, ear
dacă a păcătuit în trecut, se pocăiesc,
și cer iertare dela cei pe cari i-au
supărat și dau îndărăt ceea ce au
furat. Întrebăm însă: cine oprește ca
același lucru să îl facă și rămânând în
biserica întemeiată de Cristos?!

Mai mult chiar: toate cu câte se
fălesc cei-ce mărturisesc în pocăiți,
sunt legi ale bisericeii creștinești și în-
vățături ale apostolilor ce adevărați,
cari au știut să moară, dar de biserică
nu s'au lăpădat.

De ce să se lepede dar Românii
de legea în care au trăit moșii și
strămoșii lor? Cine-i împedică să fa-
că binele rămânând în legea crești-
nească, ear nu să se lase a fi îmbă-
tați de niște apostoli cari ori știu ce
fac, și atunci înșală cu știință; ori
că nu știu cărui diavol și-au dat su-
fletul, și atunci sunt niște nenorociți,
de cari trebuie să ne fie milă.

Ne spuneau, mai zilele trecute,
niște țărani din Covasint că la ei oa-
menii trec la pocăiți din pricină că
preoții lor nu se poartă bine.

Aceasta nu este un cuvânt.
Pentru-că pe o corabie va fi și un
păcătos, doi, căpitanul nu scufundă
naia. Și nimeni nu stărpește pădurea
întreagă dacă într'însa va fi și câte
o uscătură.

Tot așa: dacă se întâmplă că pre-
otul din sat să fie și el cu păcate —
căci Doamne, om e și el — creștinul
bun nu se lăpădă de biserică, ci pe
căile bisericești caută îndreptare.

Alungați deci, frați săteni, pe na-
zaricuși dintre voi, căci ei neamului
numai pierzare pot aduce.

Ear' preoții români să fie cu ochii
în patru, căci turma cuvântătoare
trece prin grele încercări.

Cum înșală presa maghiară... Articolul
lui „Reichswehr“ din Viena, despre care
am scris și noi, i-a usturat rău pe patrioți.
Dovadă, că Jezzenszky s'a apucat să... răs-
pundă. „Reichswehr“ dela 13/25 publică
acest răspuns. Fără să aprobe însă cu-
prinsul lui, ba din contră: spune că are alte
păreri. Dar' ziarele ungurești reproduc acest
răspuns ca-și când ar fi scris de „Reich-
wehr“...

Pe cine vreau să înșele?

„Reichswehr“ mai publică de altfel și un
al doilea articol (al seu), în care după-ce
scrie că nici în Austria nici în Ungaria lu-
crurile nu merg bine, pentru-că cei dela cârmă
nu sunt cărmaci buni, zice că e vremea să
ia cârma M. Sa împăratul, care înlăturând
pe sfetnicii Sei nedibaci, să facă dreptate
tuturor popoarelor.

Si eată cum: dându-'i-se fiecărui popor
ce i-se cuvine, trăgându-se un hotar drept
al cercurilor electorale și administrative
după naționalități.

Deputațiunea săsească.

În Israil e iarăși bucurie mare. Stăpă-
nirea ungurească a găsit adevărat mijlocul
să se pună și în drumul deputațiunei să-
sești, întocmai după cum la 1892 n'ă lă-
sat pe Români să se apropie de treptele
tronului.

Se scrie anume, că deputațiunea doam-
nelor și domnișoarelor sase din Ardeal n'au
putut să presinte M. Sale Monarhului me-
morandul prin care rugau pe M. Sa să nu
întărească legea privitoare la maghiarisa-
rea numelor satelor și orașelor.

Cel care și-a arătat puterea și de astă-
dată este baronul Bánffy.

Nici el nu va putea să împedice însă
lumea mare a afla, tocmăi din acest pri-
lej, marile ticăloșii ce se sevirșesc în sta-
tul ungar.

Ear' deocamdată atâtea vrem noi națio-
nalitățile: să se afle pretutindeni despre
fără-de-legile stăpânirii ungurești.

Din Dietă.

În 25 c. s'a început în Dieta dela
Budapesta desbaterea proiectului de
budget pe anul 1898.

După-ce referentul Hegedüs Sándor
a prezentat și recomandat Dietei pro-
iectul spre primire, ia cuvântul depu-
tatul Horánszky Nándor și din punct
de vedere financiar aduce asupra pro-
iectului o critica aspră. Oratorul zice
că în budgetul din chestiune este sleită
puterea țării întregi și nu vede
într'însul alta, decât propoveditorul
deficitelor anilor viitori.

Contele Zichy János a făcut niște
declarațiuni numai din punct de ve-
dere politic, ocupându-se mai mult de
datorințele guvernului față de socialis-
mul amenințator. Citând oratorul cu-
vintele ministrului Darányi, că statul
e avisat la ajutorul societății, întrea-
bă că guvernul astăzi cum va putea
reflecta la acest ajutor, când însuș
statul l'a slăbit. Astăzi numai cu
sulița ne mai putem ajuta — zice
oratorul — căci legea nu mai are pu-
tere când simțămintele morale sunt tim-
pitate cu desavîrșire. Arătând apoi izvo-
rul mișcărilor socialiste, observă, că
în aceasta privința liberalismul ar tre-
bui să mai slăbească și să nisuiască
a întări puterea societății prin decon-
tralisarea puterii de stat.

Un nou scandal parlamentar.

După Viena Parisul, după Paris — Bruxelles.
Așa se vede, că tulburările parlamentare
au ajuns o adevărată boală. Selbătăcia în
parlament crește în cel mai îngrozitor chip.
În loc de vorbe, deputații se conving cu
bastonul și briceagul, ca în Viena; încie-
rarea, pumnul și palma, ca în Paris; — în
Bruxela sulița și sugrumarea.

Eată ce se scrie despre cel mai nou
scandal parlamentar întemplat — adevărat
că nu în parlament ca în Viena și Paris,
ci numai în anticamera palatului parla-
mentar — în Bruxelles, capitala Belgiei.

Ședința dela 24 c. a parlamentului s'a
început cu un incident scandalos provocat
de deputatul socialist Doblón. Incidentul
s'a petrecut în anticamera palatului parla-
mentar și a produs mare furtună și în par-
lament.

Deputatul Doblón pentru purtare provo-
cătoare a fost scos din ședința de mai na-
inte a Dietei. Voind a intra de nou în
Dietă, a venit la palat încunguiurat de o
ceată de socialiști și a străbătut până în
anticamera parlamentului. La intrarea în
parlament a fost oprit de garda militară.
Oficerului de gardă socialiștii au răspuns
cu amenințări; ear' Doblón s'a apucat la
ceartă cu oficerul, pe care în urmă 'a prins
de gât ca să-l sugrume. Garda militară la
vederea incidentului a îndreptat sulițele
contra socialiștilor.

Scena s'a terminat cu vîrsare de sânge.
Într'aceasta s'a ivit între deputații so-
cialiști și clericali o încăierare în sensul
cel mai strict al cuvântului.

Deputații s'au bătut cu pumni, cu palme
și infurcări peste măsură, au început a se
sugruma.

Miliția și poliția abia a putut restabili
ordinea.

Incidentul petrecut în anticameră au agi-
tat și spiritele din parlament unde depu-
tații au atacat pe președinte pentru lipsa
de tact.

Prețul temnițelor ungurești.

Și aceasta numai în Ungaria se mai
pomenește: după ce ai stat în temniță
pentru că ai fi primejduit viața stră-
nepoților lui Arpad, mai ești pus și
la o plată.

Astfel și dl Russu Șirianu, primul
nostru redactor, aprimit zilele acestea
o socoteală dintre cele mai... ungurești!
Să plătească adevărat suma de 336 fl.,
spese câtră stat, care a bine-voit a-l
ține în Seghedin și Cluj șapte luni de
zile.

Va să zică n'a fost destulă șicana
lui Hatzinger, vestitul pârcolab dela
Seghedin, nici toate suferințele din tem-
nița ordinară a Clujului, ci pentru a
se pune vîrf dreptății ungurești, acum
i-se cere să și plătească în bani gata
toate câte a îndurat.

Ear' socoteala e cât se poate de pi-
părată, și cere să-și plătească în bani
gata toate câte a îndurat.

Ear' socoteala e cât se poate de pîparată; se cere câte 50 fl. pe lună. Cu atîta putea sta la un otel curat și elegant, ear' nu în puturile temnițelor ce sunt o adevărată rușine pentru veacul luminat în care trăim.

Cât despre grija ce o are statul de a nu se lăsa păgubit pentru aerul stricat ce a dat luptătorilor români, într'adevăr, ea e de lăudat. Nici după trei ani n'a uitat să caute a încasa suma cu care îi scoate datori pe oaspeții Seghedinului și Clujului.

Din acești bani de nu se va îmbogăți, căci din altă parte puțină nădejde!

Episcopul Pavel.

Ziua de Mercuri, în care P. S. Sa Episcopul Pavel a împlinit 25 ani de când s'a sfințit episcop, a fost serbată în Oradea-Mare cu o deosebită pompă. În biserica catedrală s'a oficiat o misă mare de canonicul Teodor Kóváry, fiind de față toți dela curtea episcopescă. D'asemeni s'au slujit liturghii în toată eparchia.

Serbătoritul cu privilegiul acesta era însă dus la moșia sa Slatina, unde petrece mai cu drag. Chiar acolo însă, în retragere, el a primit o mulțime de felicitări, între cari și pe a cardinalului catolic Schlauch din Oradea-Mare, precum și a mitropolitului catolic Császka, a episcopului catolic Desseffy, și a tuturor prelaților români gr-catolici.

Din Arad P. S. Sa a fost felicitat, printr'o adresă colectivă și foarte caldă, de d-nii: G. Telescu, protopop gr-cat.; George Pop, profesor; Gerasim Venter, avocat și Dr. Stefan C. Pop.

Se fac de rîs...

Europa întreagă o să ridă de prostia ce au făcut-o cei mai cu minți Unguri: comitetul societății de maghiarisare, în fruntea căruia stă rectorul universității din Budapesta, vestitul Herczeg, a felicitat adecă și el pe împăratul Germaniei, care a împlinit eri 39 ani.

Li-s'a urcat adică Ungurilor fudulia la cap și-i face atât de inchipuiți, în cât le a venit dorul să stea de vorbă cu împărații.

Mai de rîs sunt însă când adresându-se împăratului Germaniei, îi spun: „Majestatea Ta stai în ochii Ungurilor ca încarnația și purtătorul de steag al celei mai curate idei naționale... Pentru-că M. Ta ne-ai arătat că Ungaria nouă numai pe temelul celei vechi se poate ridica neclintită“...

Care este însă Ungaria cea vechie? Este statul cu mai multe popoare, așa cum l'a înființat Sfîntul Stefan, întăiul rege ungar, ear nu cum vor să-l prefacă smintiți de soviniști, cari ar voi ca în 10—15 să nu să mai audă aici altă limbă de cât cea maghiară!

După cum se vede, soviniștii chiar și când scriu către împărați, una spun și alta fac.

Nu se pot lăpăda de năravurile ree, ci și dau în petec chiar și când cred că au săvîrșit lucrul cel mai eu minte.

Din România.

Noul rector.

Dr. Gr. Stăfănescu, noul rector al universității din București, a depus Mercuri la ministerul cultelor și instrucțiunii publice obiceiul jurământ.

Proces.

Pe Joi a fost sorocit la tribunalul din București desbaterea procesului ce s'a intentat dlui N. Filipescu, pentru-că în diel a rănit de moarte pe regretatul G. Lahovary.

La oarele 12 și jum. se facepe strigarea procesului.

Tribunalul e presidat de către dl Florian.

Fotoliul ministerului public e ocupat de către dl prim-procuror Sărăteanu.

Pe banca acușățiunii se află dl N. Filipescu și martorii duelului d-nii C. Isvoranu, Drosu, Al. Săulescu și Victor Ionescu, asistați de către d-nii avocați G. Panu, Kornea, Delavrancea, Cichoski și alții.

Procesul a fost amănat pe 23 Februarie pentru a se chema noi martori.

Din Bucovina.

Intrunirea generală a țeranilor din Austria.

La adresa deputatului nostru Dr. Popovici a sosit —scrie „Patria“—zilele acestea următoarea înștiințare trimisă din partea comitetului central al intrunirii generale a țeranilor din Austria: „Asociațiunea imperială a țeranilor austrieni a făcut în sedința primei secțiuni, ținută în Viena în 13 l. c. următoarea propunere, care s'a primit cu unanimitate: Considerând starea generală miseră, în care se află populațiunea agricolă și care ia din zi în zi ce merge dimensiuni tot mai mari, considerăm că parte că nici una din promisiunile, făcute precum organizarea în societăți după profesii, schimbarea determinațiilor provisorului cu Ungaria, reforma burselor de produse, micșorarea birului pentru țerani, și în fine considerând, că conchemarea intrunirii agrare austriene, a devenit imposibilă, se propune, ca în timpul dela finea lui Februarie până în 6 Martie 1898 să se concheme la Viena „o intrunire de nevoi a gospodarilor austrieni“ cu următoarea ordine de zi: 1. Protest în contra protejării importului făinei din Ungaria peste 30 Aprilie 1898; 2. conchiemarea definitivă a anchetei asupra reformei burselor de produse, care de atâtea ori a fost anunțată; 3. luarea de măsuri pentru împedecarea concurenței transatlantice; 4. schimbarea legii referitoare la impozitul după venitul personal și 5. comunicarea cu privire la înființarea unei centrale pentru pregătirea convențiilor comerciale“. Publicând această înștiințare suntem în poziție a împărțași cercurilor noastre țărănești că dl Dr. Popovici îndată după sosirea sa din Viena, care va urma zilele aceste, va căuta privilegiul de a se sfătui cu alegătorii săi plugari asupra acestor lucruri de interes pentru ei, scrie „Patria“

Limba română în Franța.

Societatea de lingvistică din Paris (sediul la Sorbona) va decerne în anul 1901 un premiu de 1000 franci celei mai bune lucrări imprimate, avînd de obiect: gramatica, dicționarul, originile, istoria limbilor romane în genere și de preferință a limbii române în particular.

Autorul poate fi de ori-ce naționalitate el va putea fi sau nu membru al societății de lingvistică.

Vor fi admise la concurs numai lucrările scrise în franțuzește, românește sau latinește, și publicate după 31 Dec. 1894. Autorii vor trebui să avizeze prin scrisoare pe președinte societății că au de gând să participe la concurs, trimițînd înainte de 31 Decembrie 1900 cel puțin două exemplare din lucrarea lor.

Scandalul Zola.

Dia scandalul Dreyfuss, azi Franța întreagă se resimte în scandalul Zola. De când marele scriitor s'a amestecat adecă în afaceri, scriind, că Dreyfuss e nevinovat și silind pe guvern să-l dea în judecată, foile scriu numai despre demonstrațiunile ce se fac împotriva lui Zola și manifestațiunile de simpatie pentru armată, atât de aspru atacată de Zola.

Sunt și manifestațiuni de dragoste pentru Zola. Acestea însă mai ales din partea Jidanilor și a socialiștilor. Astfel, s'a trimis o adresă de felicitare și d' aici din Arad. Cei-ce au subscris-o, se înțelege că sunt fii d' ai lui Israel.

Se scrie acum, că dintre oficerii înalți pe cari Zola i-a citat ca martori în procesul ce i-s'a făcut, nici unul nu va merge înaintea curții cu jurată, ear' onoarea armatei va fi acolo apărată de însuși generalul Billot, ministru.

Cât despre tulburările ce s'au născut din această afacere, se scrie că în Algir Ovreii iar și-au luat nasul la purtare și au mers cu îndrăzneală până acolo, că au rănit cu pietri pe un creștin.

Cât de tare e întăritată Franța în contra Ovreilor se poate vedea de alfel și din următoarea faptă. Fiind eri în desbatere un proces între ovreii Rainach și ziaristul Rochefort, înaintea tribunalului s'au adunat mii de oameni, și îndată ce l'au zărit pe Rochefort, dat în judecată d'un jidan, au început să-i facă manifestațiuni, strigînd: „Trăiască!“ și „Jos Jidanii!“

Miseliile ori neghiobie.

Ziarele ungurești earăși sună alarmă, cerînd guvernului să mobilizeze armata, și să ia măsuri extraordinare. Pentru-că primejdia e mare: la preoții români din Purcareți, Bacifăldu și Zizin, în Ardeal, s'ar fi găsit niște proclamațiuni sosite din România. În ele Români sunt îndemnați să facă un nou 1848! Bani vor primi din România, cât îi le trebuie!

Noi credem că întreaga afacere este o minciună cu coarne. Nu poate fi nimeni în România atât de puțin serios și atât de criminal, încât prin trimiterea aici a unor proclamațiuni revoluționare să facă necaz preoților și învățătorilor români, contra căror guvernul ar porni, de sigur, cele mai nemiloase prigoniri, când s'ar afla că fără chiar se știe ce primesc, li-s'a dat dela postă proclamațiuni revoluționare.

Cum știu foile ungurești să agite de altfel cu privilegiu de asemenea natură, dovadă este „Arad és Videke“ de azi, care scrie că asemenea proclamațiuni revoluționare au sosit și în mai multe sate din comitatul Aradului.

Evident, că răspîndind știrea aceasta, ziarul unguresc vrea să silească așa zicînd ca autoritățile să facă perchișițiuni — și astfel năcaz și neplăceri — preoților și învățătorilor români.

Presă germană

După cum era de prevăzut, ziarele noastre se ocupă toate cu deputațiunea danielor sase la Impăratul.

Toate osăndesc în termeni foarte aspri pe guvernul unguresc care a pus piedecă un popor leal să se apropie de înalt tron.

Cu această ocaziune, ziarul „Ostdeutscher Rundschau“ amenință ungurimea și cere ca în vînt timpul când nu va mai fi sfințită scriptură tot ce ce se dictează din Budapesta către Viena. Femeile sase de astă-dată chi de nu au câștigat mai mult decît numai au deșteptat interesul germanilor austriaci pentru cauza sașilor Ardeleni — calea lor Viena nu a fost fără rezultat.

„Reichswehr“ zice că e o slăbiciune a guvernului maghiar împregiurarea că nu a voe deputațiunei săsești să se prezinte Impăratul. Ministrul-president austriac ar fi împedecat apropierea de Tron a deputațiunei vre-unnei naționalități.

O alegere ciudată.

Sub acest titlu ni se scrie cu data de 8 c. următoarele din Ciuta:

Fiind ziua de alegere destinată pe 8 Ianuarie a. c. primarul comunal David Tănuș nu ni-a publicat în modul îndatînat ordinea despre alegere, iar dimineața în ziua de alegere, nu o fost poporul avisat ca se adune alegătorii la casa comunală la alegere, căci scopul primarului activ și a primarului său, a domnului protojude George Rudău din pretoriațul Caransebeșului, ca puțin alegători să participe la alegere, înse scopul acesta nu l'a putut D-lor ajuta de oare-ce ziua de alegere a fost tocmai 3-ea zi de rugă la noi și fiind toți oamăni pe acasă, au participat în număr considerabil la alegere.

La oarele 9 a. m. protojudele Caransebeșului dom. George Rudău par... însoțit de voinicosul notariu cercual Gr. Béla au sosit în comună și intrînd în cancelaria comunală unde îl aștepta întregul reprezentanță, — dar și gendarmi încă lipseau — fără se mai facă vre-o consulta cu reprezentanții în privința alegerii, prela alte alegeri s'a făcut, iar la popo strigă: Oameni, eu am venit astăzi aici la alegere de primariu și după lege eu am drept să candidiez, deci candidiez pe Tațuș vid, adecă: pe primarul de până aci. Atunci 4 prăpădiți cari nu sunt îndreptățiți la alegere, dară bine plățiți de primariu, lucră cuvîntul protojudelui încât nu mai fu stare a candida pe ceilalți 2 prin strigă lor din reputeri „Să trăiască Tațuș“ iar poporul cel mult strigă: Nu ne trebuie Tațuș!

După aceea protojudele intră iarăși în cancelarie și de bucurie că și-a ales primariu după placul său și fără voia poporului, partru ceilalți slujbași comunali, anume; jude, jurați și tutor orfanal (comunal) mai făcut alegere ci în conțelegere cu tarul a lăsat tot pe cei bătrâni, dar ace vîzînd o așa alegere scandalosă au al dela acele oficii, și toți în corpore cu ceilalți reprezentanți și cu bărbații de îndere au părăsit cancelaria după ce a înscut protest contra alegerii, și așa s'a făcut alegerea fără ca cineva să fie depus jurământul.

David Tațuș e un feciorand de vreo ani, care pe lângă alte slăbiciuni a mai și pe la mileniu din Buda Pesta, ceia ni-a fost cu mirare la toți, căci din comuna noastră nici un sătean afară de dînsul, vîșătorul comunal și un morariu străin; cineva n'a mers la mileniu. Noi suntem așteptare după rezultat în urma protestului făcut contra alegerii.

Un reprezentant

Nincs Isten, nincs haza“.

Acuma e anii de când fruntașul boierimei ungurești, dl Szemere a oftat în casina națională din Pesta că: „Nem boldog a magyar“ ee va să zică: Nu-i fericit Maghiarul.

Astăzi un mare ziar maghiar, „Budapesti Hirlap“, țipă de nou: „Nincs Isten, nincs haza“, ce pe românește se tâlcuiește: „Nu-i Dumnezeu, nu-i patrie“.

Eată două țipete sfâșietoare cari resună de-alungul țării peste beția mlaaiului millenar.

Vă prezintăm icoana făcută de „Budapesti Hirlap“, căci în ea sunt zugrăvite faptele zilelor de acum, din cari resună versul infernal: „Nu-i Dumnezeu, nu-i patrie!“

Pe primarul satului Felittal din comitatul Pojon, Kanovitz István, l-a împușcat cineva, — a murit. Uchișul e prins, numele lui e Griedwal; și se zice despre el că ar fi socialist. Nu știu dacă e adevărat. În Sükösd, comitatul Pestei, notarul comunal Tessényi Károly a fost împușcat pe fereastră, și a murit. Autoritățile au răgă după asasin. Se dă cu socoteală că răzcut jertfă resbunării socialismului. În Hegaméró din Bihar, cu prilejul executării de dare, poporul s'a resculat și a dat pe casei notarului, notarul și primarul au răpat din sat ca prin pene sub excorta gendarmilor. Gendarmii uciseră aci o femeie ar pe Balogh Imre l-au rânit de moarte. Aceste au mai fost mulți ușor râniti. Cum citesc că în Tarna-Órs, comitatul Heves, se organizează socialismii și zic: De cum fi trei sute, ucidem și pe notariu și pe primariu. În Balmaz-Ujváros cott. Hajdu, socialismii au năvălit asupra bisericii reformate, paremi-se pentru-că vlădica din Bobrișin a provocat pe preoți să păzească poporul de socialismi; a trebuit să se aducă gendarmi din Szoboszló. Și Nánás ca să păzească biserica și antistia. În Sabadea preotul catolic Simrák Béla a ținut o vorbire despre socialism, pentru-ce era să înceapă bătăie. N'a putut vorbi ci a trebuit să fugă car' socialismii au părăsit între strigăte: „Nu-i Dumnezeu, nu-i patrie“.

„Nu-i Dumnezeu!“ aceasta e legea mea „Nu-i patrie!“ aceasta este filosofia mea, zice socialistul.

„Legea nu ordonează iubirea de patrie, decât pedepsește pe cei ce păcătoresc contra ordinii de stat. Dar și altfel cine a văzut cândva stat? Ministru, solgăbirău, notariu comunal, gendarm a văzut tot omul. Dar acestia's statul? Așa ajungem în anarhism. Notariul e patria mea? Ce are să mi poruncească mie omul acela pe care l'au pus de primar? De ce mi ia marfa executentul acela în numele statului? Dănsul e statul? Și eu nu sunt statul? Cine altul a dat gendarmului putere asupra mea, decât acela care i-a dat arma în mână. Inșă dacă și eu voi avea armă în mână? atunci suntem asemeni. Să ne tocăm, să ne impușcăm unii pe alții.“

Acesta este sarbădul și cinicul mod de gândire al socialismului, după cum și'l zugrăvește „Budapesti Hirlap“, ceia ce altfel noi de mult o știm.

Invățătura lui „Budapesti Hirlap“ e:

„Dacă vedem că poporul înceată a și iubi patria, a cinsti legea și a să teme de Dumnezeu, atunci trebuie să recunoaștem că s'a zduhit în temelii ordinea de stat și cea socială, și teoria sacă despre idea de stat precum și sila aspră a autorităților nu ajung ca să susțină unitatea națiunii maghiare și vaza așezămintelor sale constituționale.

„Ce e drept, legile au sancțiunea regală, dar le lipsește sancțiunea cea mai înaltă, cea morală. Și legile trebuie să fie scrise în conștiința cetățenilor, ca și acestia să le țină, ordonanțele ministrului nu sunt destule. Unde toate se isprăvesc cu o anumită silă și volnicie, fără a lua în socotință cuprinsul moral al sufletului poporului și a lipselor lui: acolo mai în vreme ori mai târziu se face anarhia stăpân peste toate lucrurile.

„Aceia cari ieri alaltăieri predicau că statul n'are nimic de a face cu morala, acum anevoie și-ar mai putea apăra cuvântul.

„Din anarhia sentimentelor resare disharmonia sufletelor, iar rodul amar al acestora e: nimicirea păcii sociale și deplângerea politicianilor asupra acestor stări.

„Ce va fi de noi? Unde vom ajunge? Iată că am ajuns până la anarhie: Nu-i Dumnezeu, nu-i patrie!“

Autorul acestui articol și e dar', că unde se stinge sentimentul iubirii de patrie, frica lui Dumnezeu și cinstea legii, acolo se sgudue temelia statului, știe că votarea și sancționarea unei legi prin rege precum și ordonanțele ministeriale nu prețuesc nimic fără sfîntirea lor în inimile cetățenilor; știe că toate se isprăvesc la noi cu

silă și volnicie și că aceasta naște anarhie; știe că statul fără morala nu ajunge nimic, și știe că din anarhia sentimentelor se naște războiul social. Cu un cuvânt toate le știe ce se cer ca să se închege un stat fericit. Numai un lucru nu vrea să știe, și adevă că: ce e de făcut?

De nu le-ar ști toate am fi să credem că-i o babă care se bocește că: „Ană Doamne, Ană doamne, ce va fi de noi? Unde vom ajunge-re? Ho-ho-ho-ho!“...

Dar' cel ce scrie nu-i babă, ci un bărbat politic maghiar. Dinsului îi trebuie un popor tare și mare și fericit, dar' acela să fie națiune maghiară. De o altă fericire a patriei nu vrea să știe nimic.

Și ca să se facă o națiune maghiară din toate limbile din țeară, sila aspră a autorităților n'a cruțat adevărata iubire de patrie, frica lui Dumnezeu și dreapta aplicare a legilor, n'a sfîntit în inimi legile, n'a luat în socotință cuprinsul moral al sufletului și n'a oprit pe prorocii mincinoși cari predicau că statul n'are nimic cu morala.

Din contră: ați persecutat bisericile pentru-că ele nu sunt maghiare; ați persecutat școlile confesionale tot pentru-că ele nu sunt maghiare. Ați oprit adunările cetățenilor care jură credință patriei și tronului, căci nici acestea nu erau maghiare.

Ați aruncat în temniți pe cei ce cereau pace și dreptate pentru-că poporul acela nu era maghiar. Ear' pe cei ce se lăpădau de neam și pe cei mincinoși și farădelege i-ați luat la sinul vostru, căci vă jurau mincinoase jurăminte.

Din ademeniții vostri pe cari i-ați scos din biserici și școli, ca pe aceste rămase orfane să le subjuogați omnipotenței statului, s'au făcut apoi selbategile de astăzi cari văucid astăzi slugile, mâne pe stăpânii slugilor voastre, adevă pe voi boieri politici între urlete bestiale că: „Nu-i Dumnezeu, nu-i patrie!“

Acum tremurați de frica lor? și totuși lor le sunt îngăduite adunările

în cari jură pe capul ordinii de stat și se sfătuesc cum să răstoarne patria din țîtini ca piatră pe piatră să nu rămână din ce a alcătuit mareș bisericiile. Nouă nu ne dați nici atâtea drepturi câte dați acestor tăciunați, cari pe față vestesc în adunările lor libere că vor pune în flacăra întreaga țară, pe noi nu ne lăsați să ne întrunim în adunări de cereri umilite.

Pentru-ce? Pentru-că nu vă trebuie patrie fericită ci națiune maghiară. Dărmați biserici și școli, temelia patriei fericite. Și iată că v'ați ajuns scopul. Hienele crescute fără Dumnezeu urlă că: „Nu-i Dumnezeu!“... Dar' eu aceasta de odată și că:

„Nu-i patrie! căci unde nu-i Dumnezeu nu-i nici patrie“.

Infiorați de aceste urlete, întrebați acum că ce va fi de voi? Unde veți ajunge? Răspunsul apostolesc: „Arătați-vă preoților“.

Uncheașul.

12 Ianuarie 1878.

— Episod istoric —

Luni, la 12/24 Ianuarie 1898, s'au implinit douăzeci de ani de când s'a dat lupta de la Smîrdan, o luptă eroică, în care oastea română de trei ori mai puțină la număr ca vrășmașul, a dat dovezi de vitejie vrednică de strămoșii sei.

Niște ofițeri suedezi, cari au venit după luarea Smîrdanului să observe poziția, au declarat că lupta aceasta este una dintre cele mai strălucite fapte de arme, cari se găsesc în analele războaelor.

M. Sa Regele a declarat, că în lupta de la Smîrdan s'a înălțat foarte sus reputația infanteriei de linie, căci numai 3 batalioane cu un efectiv redus au reștat această isbîndă.

Extragem din memoriile d-lui Ioan Cotrut, martor și actor al acestor scene sângeroase. Descrierea acestor lupte este una din cele mai frumoase narații militare.

Iată pasagiul privitor la luarea Smîrdanului:

În același timp sosește și colonelul Fălcoianu, șeful de stat-major, însoțit de colonelul Berendeiu, maiorul Șerbănescu și alți câți-va ofițeri. Trecuseră prin apa Topolovița, căci erau toți plini de apă. Colonelul Fălcoianu, comunică generalului Cerchez, că cele-lalte două divizii au încercat atacul fără succes.

Divizia Anghelescu a mers asupra Tatar-gicului, dar acest punct nu a fost apărat. O companie de Turci ce-l ocupa, a abandonat tot fără a rezista, retrăgându-se în Vidin.

Dor de Bihor.

De mult nu te-am văzut, Bihor,
Da 'n sin te-am icoană vie,
Și gândul meu te 'nfașe 'n dor
Și-atât de drag 'mi ești tu mie!

Că tu 'mi-ai fost leagănul meu
Și dulcea mea copilărie,
Ear' mama doarme 'n sinul tău
Și-atât de drag 'mi ești tu mie!

A tale lunci și munți cu plaiu
Sunt plin de dor și poezie;
Când sunt 'n tine, sunt în raiu,
Atât de drag 'mi ești tu mie!

Pe cum un vultur din Carpați
Iși crește pui 'n vitejie,
Tu crești națiunii fi bărbați
Și-atât de drag 'mi ești tu mie!

Cu chip și suflet bătrănesc,
Când mă re'ntorc din pribegie
La sinul tău, re'ntineresc,
Atât de drag 'mi ești tu mie!

Ear' de-oi muri 'n pământ străin,
La cap să am din tine-o glie,
Eu aș avea somnul meu lin,
Atât de drag 'mi ești tu mie!

Românul Bortoșiu

DOINE CĂTĂNEȘTI

(Din Bihor.)

Colo 'n jos pe riturile
Să bat două taberi grele,
Așa trec plumbii prin ele
Ca vântu printre nuele.
Vino maică și te uită
Că și earba-i toată cruntă,
Că unde ne batem noi,
Nici e earbă nici e nalbă,
Numai sânge până'n barbă.
Sânge d'a Muscanului
Până'n coama calului,
Și sânge d'a Turcului,
Până'n coama murgului.
Murgul rinchează la șatră,
Lângă cale 'mi-se gată.

Grea poruncă aveam la mână
Plânge mândra și suspină,
Că eu eară-oiu înturna
Dar' tu nu te mărita!
Că de-a fi vr'un bine 'n țară,
Eu peste trei ani vine eară.
Dar' d'a fi o răutate
Merge-oiu mândră mai departe
Ție ție-oi trimite carte
În tus-patru cornurele
Scrise cu lacrimi d'amele.

Culese de: Romul Lufai.

(Din Arad.)

Când eram odată-acasă,
Nu sub legea cătănească,
Vai cum mă simțeam de bine
Cu mândruța lângă mine.
Dar' de când m'am depărtat
Nu mă simt bine odat,
Mă năcăjesc cu hăltacht
Și cu prefont nesărat.

Iele-i doamne, cui e jele
Iele-i inimioarei mele,
Ielei la tot neamul meu,
C'am avut eu noroc rău,
Și nu sunt în satul meu
Să-mi petrec zilele mele
Cu fetițe frumușele.

Frunză verde de suseu
Mult mă rog lui Dumnezeu
Să-mi ajute să 'nplinesc
Cât mai am să cătănesc
Să mă duc odată-acasă
Să sărut pe cea frumoasă.

Frunzuță verde de nalbă
Acum nime nu mă'n treabă
Năi niște pasărele
Că-mil cântă tot a jele.
Că-mi și-mi voi pasărele

Glasul mândruței mele
Că atunci mai uit de rele.

Hei, săracă, ce cătană
Cum așteaptă-a treia toamnă.
Se roagă lui Dumnezeu
Să-i ajute tot mereu
Și acasă să sosească
Cu-a lui mândră să vorbească.

Omușiu Iogea, Caporal abonant.

Poesii populare.

(Urări de anul nou).

Iți poftesc din nărav vechi
Trei căzi pline cu curechi
Șapte clise, cărnați lungi —
Până toamna să te ajungi,

Podrumuri cu vin ales,
Poduri cu grâu și ovės,
Cotărce pline cu mălaiu,
Cepe multe și mult aiu,

Car nou bine ferecat,
Plug ales și inferat,
Patru vaci și boi frumoși,
Șapte găini și-un cocoș.

La divizia Lecca a fost însărcinat colonelul Crușescu cu o brigadă să atace Novoselo, dar, din cauza ceței, se vede, a oblicat la dreapta prea mult, și a nimerit în Tatargic, unde s'a întâlnit cu divizia Anghelescu, care sosise acolo mai înainte.

Colonelul Fălcoianu era de opinie, ca și generalul Cerchez să încerce un atac, poate că și Smirdanul nu va fi ocupat serios. Generalul Cerchez ezitează, pretextând că atacul nu a fost preparat cu artilerie, că s'a convenit a se face un atac simultaneu de toate diviziile. Dar în fine mă chiamă pe mine și mă întreabă dacă sunt de opinie să atacăm.

Eu îi răspund că de și este cam târziu fiind trei oare și peste o oară și jumătate va fi întineric, dar dacă îmi ordonă, eu voi ataca.

Atunci generalul îmi ordonă să înaintez până la 500 metri de poziția inamicului și să deschid focul, iar dacă voi întâmpina o rezistență, să mă retrag.

Eu îl întrebai: — „Cine va judeca gradul de rezistență și cine va da ordinul de retragere?”

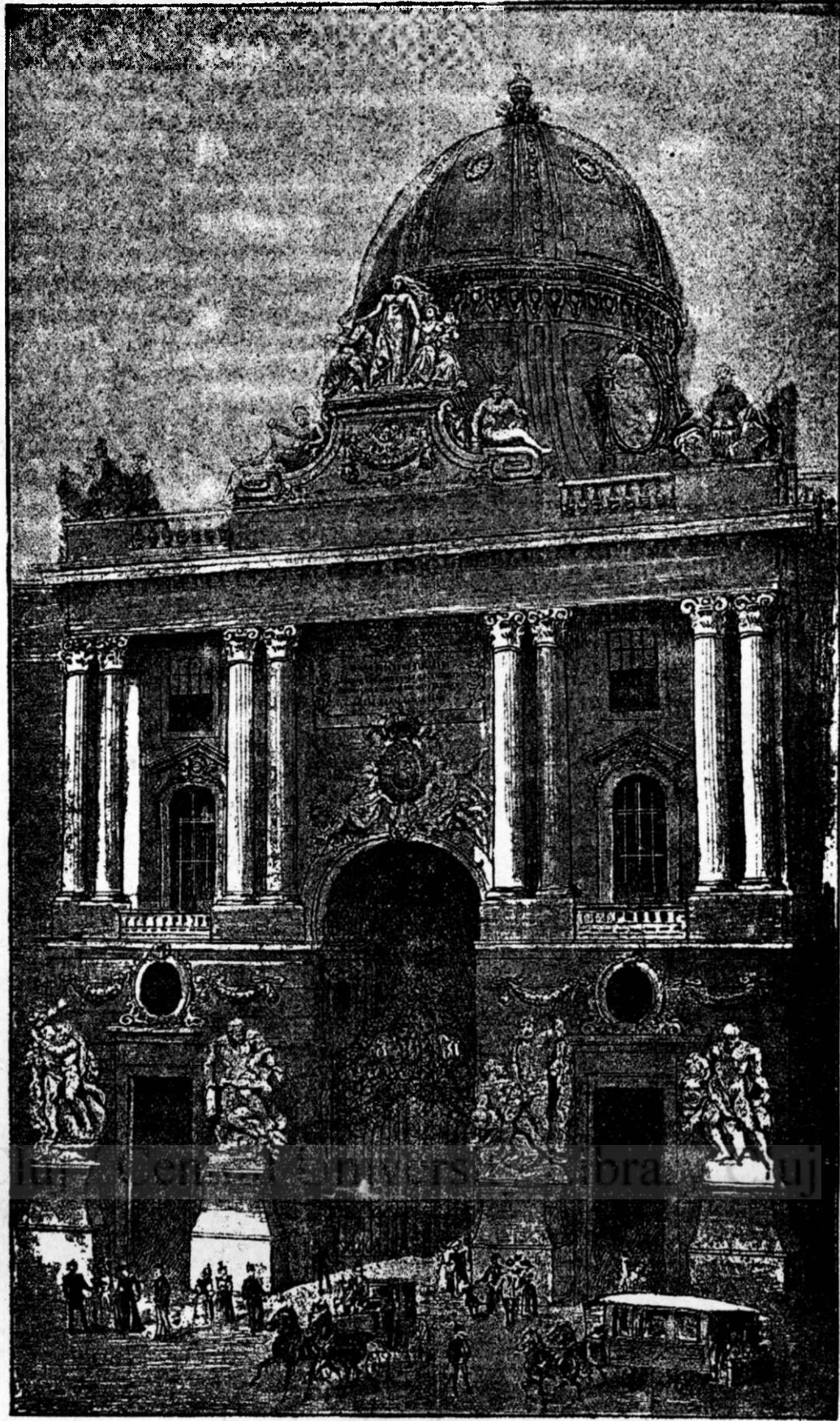
— Vă las toată latitudinea dv., îmi răspunse generalul, lucrați cum veți găsi de cuviință.

Mă retrag spre a lua dispoziții de atac, chemând șefii de batalioane. Dar acest ordin îmi dăde de gândit: Cum voi aprecia rezistența? Dacă vor fi numai câți-va turci, cari ar răspunde la focul meu, și dacă m'aș retrage dinaintea lor, aceasta ar fi o rușine pentru mine. Dacă din contra, turcii ar fi numeroși, și retragându-mă ar lansa cavaleria în urmărirea mea? Cu o zi mai înainte avusesem probă că dispune de cavalerie. Atunci ar fi un dezastru, am fi masacrați de bașibuzuci. Retragerea sub focul inamicului ar fi degenerat în fugă și toată artileria noastră pierdută, fiindcă tunurile erau înmolate în zăpadă și trenurile erau duse la 2 kilometri înapoi lângă Dincovița.

M'am gândit că este mai bine a ataca, hotărât știind că toate retragerile sunt dezastruase. Dacă vom cădea peste o trupă prea numeroasă de turci, vom muri glorios cu arma în mână.

Am chemat dar pe șefii de batalioane și le am dat ordin ca la semnalul ce voi da de mergere înainte, batalioanele să pornească în ordin risipit la doi pași, oamenii vor înainta în liniște cu armele încărcate, fără a trage, semnalul de înaintare să nu se repete de corniști; când voi da semnalul de atac și pas gimnastic, oamenii se vor arunca cu iușeală înainte, strigând ura, iar corniștii să repete semnalul. Oamenii nu vor descărca armele de cât de aproape, în șanțul inamicului.

Curtea împărătească din Viena.

În Europa sunt multe curți împărătești și regești. Toate frumoase. Una dintre cele mai vechi este însă curtea (Burgul) din Viena, și anume partea ce o dăm aci în iconă, zidită înainte cu 400 de ani.

Alături de această curte veche sunt alte două aripi zidite în veacul trecut; în apropierea lor M. Sa Monarchul a ridicat

apoi curtea nouă, numai din piatră albă. În curând va fi gata și este, fără îndoială, una dintre cele mai strălucite zidiri din lume.

În fața curții vechi se face în fiecare zi schimbarea gardei, paradă la care mulți fii ai noștri au asistat ca soldați ai Imperatului.

Am dat semnalul de înaintare, și oamenii au pornit înainte desfășurate în linii și cu susținerile pe linia tirajilor. Turcii superiori descălecați, și eu m'am la batalionul din al 6-lea, la compania drapel. Pentru a entuziasma soldații, dat ordin să se desfășoare drapelul Regimentului al 6-lea. Regimentul al 4-lea luase drapelul, îl lăsase la cartier.

Trupa mergea în liniște, o ușoară șoșă a ofițerilor se auzea din când în când, stimulând soldații să meargă în linie. Terza era acoperit de zăpadă și marșul se făcea cu anevoiță.

Am mers astfel o distanță oare care, și îndată ce am trecut de puțul cel reșecat în recunoașterea de dimineață locului noului Balănescu, fie că din cauza șoșii soldaților, sau fulmitul drapelului, sau cele din urmă am fost veșuzi, de odată împușcătura teribilă începe din tranșeele cilor pe toată linia, alternând cu lovituri de tunuri, cu șrapnele și obuze. Un obuz lovește chiar în mijlocul pânzei drapelului și bucățele de pânză îmi căzură pe fața

luțea marșului, comanda ofițerilor „Înainte!” anima pe soldați. Cei răniți morți rămânând pe urmă nu mai puteau presa pe cei ce înaintau. În câte-va minute am ajuns în tranșeele turcilor, abia reduta din dreapta. Turcii înspăimântați mai căutau a se apăra, și soldații noștri ucideau cu baioneta și descărcau puștile de apă pe într'unghi. Maiorul Ulescu cu două companii întoarce reduta pe la gât. Turcii reduta, refugiați într'un colț, în grămadă aruncă puștile și înconunchiați cu fețele în mână strigând: Aman!

Soldații noștri, infuriazți, îi ucideau cu baionete.

Abia cu mare anevoiță am reușit să opri pe soldați să nu-i masacreze pe turci.

— „Lăsați-i!” strigam eu soldaților toate puterile, că s'au predat.

— „Aceștia au omorât pe frații noștri” răspundeau soldații.

În timpul acesta gloanțele veneau din ștergind, din satul Smirdan.

— La sat sunt turci, domnule colonel, începură a striga soldații.

Atunci lăsați pe maiorul Ulescu cu compania în reduta să păzească prizonierii iar eu înaintez către sat, cu compania și 6.

Fiindcă eram ostenit, vream să încaleg dar calul, enervat de pocnetele puștilor și ștergind gloanțelor ce treceau pe lângă urechi, nu sta, se cabrează și eu îi dau drumul să se ducă unde va vrea.

Pornesc pe jos cu cele două companii. Eram așa de escitat că nu mai simțeam teneala. Când am intrat în sat, după toate ferestrele caselor erau împușcaturile Turcilor.

Gâște albe, multe oi
Zece rețe, doi rășoi
Patru scroafe cu purcei
Cu purcarii după ei.

Moșii pline cu pomi buni
Persoci, meri peri, pruni, aluni
Și să-ți umplă țurciile
Curtea și grădinile.

Poftim încă tuturor
Multă roadă viilor,
Balvani grași lungi din păduri
Fân și pae din câmpuri.

Mireasa voinicilor.
Fetița flăcăilor,
Care sunteți însurați
Să rămâneți înjugați

Să nu rumpă credința
Cui a plăcut Anuța,
Floarea fie cu bărbat
Ca care s'a cununat,

Milostivul Dumnezeu
Să vă ferească de ură

Și să trăiți fără de nori
Ani cinci-zeci de trei ori.

Culese de: Longin Laslo.

Chiulturi

Frunze verde dintre stele,
Spusu-iam mândruți mele,
Frunză verde ș-o lelea,
Scutură-te mândra mea,
Nu fi baș așa de proastă,
De umbli tot cenușoasă.
Că ori cine o veni,
O veni și te-o peți.
Când te vede-asa urată,
Toată pofta i-se strică;
Și te lasă și se duce,
Peste țări și peste mări,
Nouă ani de primăveri.

Taci bădiță nu fi prost.
Nu fi prost ci fi cu minte.
Uită-te că vaca bună,
Să cumpără și din str

Și calul care e gras,
Să cumpără și din grajd
Și nu trebe dus în târg
Ca să-l bată frig și vânt.
Și bădiță bădițele,
Nu vorbi nu m'ameți,
Că eu mum-a-ta oi fi.
Căci dacă tu dragă-ai vrut,
Tu ai vrut și ț-o plăcut,
Subțiri buzele mele,
Ia-m'acuma de muere.
Frunză verde din brădet,
Eu îți spun leliță drept,
Că eu nu mi te-am iubit,
Nici iubit nici dragostit,
Că-i fi mândră ori frumoasă,
Ori prea tare dragostoasă.
Eu pe tine te-am iubit,
Te-am iubit cândva. odată,
Pentru punga ta'ndesată,
Nu că doară îmi plăci mie
Căci tu geaba ești făloasă,
Că nici pic nu ești frumoasă.

Frunziță după poeză,
Ce ești lele periată,

Cu chica pe spate'n jos?
Că nu-ți stă de fel frumos
Ș-așa lele ești urată,
Urită și ne cioplită.
Dar' cu chica'n jos pe spate
Să te joc nu mi se face,
Când te văd ca o ursoaică,
Că sameni a unguroaică,
Imi vine ca să mă duc,
Să mă duc să nu mai stau,
Pân' de codru nu trai dau.
Frunzulița șboară'n sus,
Dă-ți lele chica în sus,
Țineți portu muieresc,
Din Bănătu românesc
Cu opreg și cu cătrînță.
Lasă-mi-te de sucniță,
Că cu sucna unguerească,
Răți în forma cea drăcească.

Culese de:

I. Furdușan

lor ce erau închise înăuntru, trăgând după ferestre. Fie-care casă era îndată inconjurată de soldați, ușa spartă și până să nu aibă timp să se apere, turcii, aflați înăuntru, erau îndată uciși.

Mergeam prin mijlocul străzii principale a satului, părea că eram într'un intern; soldații împrejurul meu împușcau în toate părțile, după toate ferestrele eșau focurile puștilor turcești, gloanțele ce izbeau prin copacii după stradă și prin case, ne împușcau cu o ploaie de țandări de lemne.

Trecând pe lângă o casă, un pocnet de pușcă trosnește lângă urechile mele; scuteile mă isbesc în obraz, așa în cât am simțit arsura. Când mă întorc, soldatul era la dreapta mea, căzuse la picioarele mele cu capul sfărțiat. Un turc trăsesse după fereastră în mine, și nemerise în cap pe bietul soldat.

— „Aici, la casa asta, strigau soldații, de aici a tras, d-le colonel.“

Inconjurăm casa, și cercăm a sparge ușa, dar ușa rezistă.

— „Să dăm foc casei“, strigau soldații, și câți-va se încearcă de a trage de aproape în străină, ear' casa nu luă foc. Sub-locotenentul Corvin băgă revolverul pe fereastră și trase un foc.

De odată ușa se deschide și un soldat turc nalt, tiner și bine făcut, ese pe ușă și îmi dete pușca. Soldații se repeziră la dinsul să-l străpungă cu baionetele.

— „Lăsați-l, le strigai eu, s'a predat, este prizonier“.

Turcul, înfelenit de spaimă, stătea lângă mine, înțelesese că-l protejam. Când am pornit înainte, el nu s'a mai depărtat de la spatele meu, se ținea după mine ca un câțel.

Ajungând aproape de capătul satului, o grupă de soldați din regimentul al 4-lea care trecuse pe marginea exterioară a satului, înaintea mea, alergă spre mine cu un aer înspăimântat:

— „Nu mergeți înainte, domnule colonel. Turcii trag dela telegraf!“

— „Unde este telegraful? Intrebați eu; ai-deți cu mine acolo.“

Atitudinea mea liniștită îi încurajă pe toți și pornesc înainte urmat de toți soldații.

Între Smârdan și Hinova era un câmp în lungime de vr'o 300 sau 400 metri. În mijlocul aceluia câmp se află o casă cu două etaje, de construcție țărănească; în etagiul de sus era telegraful turcilor, și acolo erau vr'o 20 de turci cari trăgeau după ferestre din etagiul de sus. Când ne-am ivit în marginea satului, un foc violent se îndreptă asupra noastră, care rănește vr'o trei soldați. „Ura! înainte băieți!“ le strigai eu. Și într'o fugă inconjurăm casa telegrafului. Turcii ce mai erau acolo, ne mai putând să tragă, cercau să sară pe fereastră ca să fugă; dar' îndată ce sunt zăriți, sunt uciși. Alți soldați se urcă pe scară și masacrează restul.

Se pare că totul este terminat acum. Dau ordin să se sune încetarea focului și adunarea regimentului. Dar de odată încep a veni gloanțe din satul Hinova.

Pe la mijlocul câmpului dintre Hinova și Smârdan era un șanț de grădini. Dau ordin să se adăpostească soldații de valul aceluia șanț și să deschidă focul. Oamenii erau osteniți. Aveau nevoie să se odihnească și de aceea nu puteam gândi să comand atacul.

Preocupat de a așeza soldații după talus, neglijam de a mă adăposti și eu. Pe când recomandam soldaților să se adăpostească, eu stam în picioare expus la loviturile gloanțelor, când îmi atrase atenția turcul prizonier, care mă însoțise în acest paripeț ca un câine pe stăpânul său, poate de teama de a fi omorât dacă se va depărta de mine. Bietul turc se puse pe brânci după talus ca să se ferească de gloanțele ce ne trimeteau camarazii lui.

Atunci îmi veni în gând că este imprudent să stau în picioare expus la gloanțe, pe când toți erau la adăpost. Mă pusei și eu

jos lângă talus. Dar' ca să-mi dau o conținență, să nu crează soldații că m'am pus jos de teamă, am luat arma caporalului cornist, ce era lângă mine, și am început a trage.

Pe marginea satului Hinova era un fel de vălcea. Turcii erau așezați în aceea vălcea, care era departe de noi ca la vr'o 300 de metri, și de acolo trăgeau asupra noastră.

În dreptul meu vedeam un turc prin negură că se ridică pe mal în genuchi, lua la ochi și trăgea. Îl păzesc când ese, iau și eu, la ochi, trag, dar' nu-l ating. Turcul se întoarce ear' în vale. Aceasta s'a repetat de vr'o două ori. Cu toată negura, îl distingeam bine era legat la cap după moda turcilor și în spate avea o traistă legată ca o raniță. În fine, la a patra apariție îl văzui căzând în brânci. Mai continuai a trage câte-va focuri, și turcii încetară focul. Ei abandonaseră Hinova.

Observând că focul a încetat pe toată linia, asigurându-mă că Hinova este evacuată de turci, ordon corniștilor să sune adunarea regimentului.

Atunci sosese și generalul Cerchez cu tot statul său major și mă întâlniră pe câmpul dintre Hinova și Smârdan. Mă felicită pentru victoria raportată și îmi recomandă să mențin, cu ori-ce preț, poziția, ne mai dispunând de alte trupe pentru a mă scunda.

General I. Cotrut.

Bibliografie.

Poesii de *Aurul Cialo*. Un elegant volum de peste 100 pagini, cuprinzând 40 de poezii dragălașe atât prin zăndirile, cât și forma în care sunt turnate. Prețul: pentru Austro-Ungaria 1 fl, pentru România 2 lei 50 bani.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui *Enea Hodoș* profesor în *Caransebeș* apare în fie care lună. Un număr 14 cr., o serie de 5 numere 70 cr., 10 numere 1 fl. 40 cr.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Jancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie.

„Jertfa Creștinilor“. Comentar al liturgiilor bisericești grecești, compus de *Dr. Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat metropolitan de Alba-Julia și Făgăraș. Blaj, 1897. tipografia seminarului archidieceșan. Prețul 1 fl. 5 cr. s'au 2 lei 20 bani. Editura autorului. Venitul curat va fi o contribuție la formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor.

Dela Sate.

Ziua de Săn-Văsiu în Șișești.

Onorată redacțiune!

Întâia zi de Anul-nou e și ziua de Săn-Văsiu, adevărat onomastica părintelui *Dr. Vasile Lucaciu*.

Poporenii din parohie pregătindu-se la sărbătoarea onomasticea parohului lor, prin buibutul treascurilor au prevestit sărbătoarea zilei următoare, așa s'a pregătit poporul din toată împrejurimea la celebrarea zilei de Săn-Văsiu în Șișești. Cete mândre de poporenii au alergat din toate comunele spre salutarea aceluia, care este iubit de toți Românii. Pe la 9 ore din zi biserica frumoasă și spațioasă era plină și îndesuită de oameni veniți din depărtări mici și mari. Să însemn la acest loc deja o împrejurare prea interesantă.

O familie de religiuinea hebraică, s'a botezat în această zi în religiuinea greco-catolică și s'a primit în sinul poporului român, în majestoasa biserică din Șișești.

Un pictor artist absolvent al academiilor de Bele-Arte din Budapesta, Paris și Bruxelles, Eugen Carpati (nume maghiarizat încă de tatăl său), cu soția sa Blondina Carpele născută în Brema, împreună cu copilul lor de un an, au primit sfântul botez.

Eu am vorbit cu acești frați adoptivi ai noștri, și eacă ce am aflat:

Bărbatul sus numit de o cultură înaltă mi-a spus că pe el l'a adus la acest pas o inimă convingere religioasă, precum și o simpatie adâncă ce o nutrește către poporul român. Încă fiind în străinătate a studiat viața noastră națională, și a cetit despre suferințele poporului român din Ungaria și Transilvania. Reîntors în patrie, și ocupându-se cu arta sa, printre poporul român, s'a convins despre adevărul celor auzite în străinătate, și s'a aprins în inima lui un dor ferbiute, ca toate talentele sale să le jertfească pentru acest popor și ușa sa hotărât ca chiar în Șișești și sub mâna celui mai prigonit om al Românilor, sub egida părintelui *Lucaciu* să-și sevrăsească actul de trecere la religiuinea gr-catolică și de adopțiune în sinul națiunii române. Bine pregătit în ale religiuinei, prin O. D. Alex. Pop, bravul preot din Cernești, a stat împreună cu familia sa la actul solemn. Cu voce tare și resolută a cetit în dulcea limbă românească formulele prescrise rituale și a depus profesiunea credinței bisericei Românilor.

Nănașul bărbatului a fost părintele *Lucaciu* eară al soției sale d-na *Lucaciu*, ear' al micuțului părintele *George Petrovan*. Sfânta liturghie s'a celebrat cu asistența mai multor preoți. După sfânta evanghelie părintele *Dr. V. Lucaciu* s'a urcat la amvon și a rostit un discurs, arătând însemnătatea zilei din toate punctele de vedere și înălțând inimile ascultătorilor arătându-le trecutul și prevestindu-le viitorul fericit și glorios ce-l are neamul românesc în conștiința virtuților sale creștinești și cetățenești. Mai multe coruri întrunite sub conducerea corului din Șișești au executat frumos cântările bisericești, cântând mai multe piese din galeria cupolei majestoase a bisericei.

Încântați de măreția ceremoniilor sfinte atât de frumos sevrăsite, valurile de popor s'au înșirat pe vasta piață dinaintea bisericei. Când s'a arătat preoțimea și inteligența ieșind din biserică împreună cu *V. Lucaciu*, urale nesfârșite au cutremurat atmosfera și fură binevenți cu „Trăiască!“ înșutate. La un signal dat făcându-se liniște, poporeanul *George Abrihan* pășind înainte a ținut următoarea cuvântare:

Prea iubite părinte!

și

Clarissime Domnule!

Serbătoarea de astăzi pentru noi are o însemnătate întreită, de o parte că serbăm memoria tăierei împregiur a Domnului *Isus Christos*, de altă parte, că sărbătorim amintirea părintelui *Vasile cel Mare* și în fine suntem atât de fericiti, ca în legătură cu aceste sărbătorim și ziua părintelui nostru sufletesc.

Prea iubite părinte! suntem făloși, că putem în legătură cu sărbătoarea de astăzi a serba și ziua onomastică a D-tale. Poporul credincios, turma fidelă, cu mic cu mare, cu avut și sărac e cuprins și pătruns de o bucurie nespuse, când poate în semn de iubire a sta față cu păstorul său, și poate să-și exprime după puterea sa venerațiunea profundă, ce o păstrează în peptul său. Când vă facem aceasta mărturisire adevărată, cu toții rugăm pe bunul Dumnezeu, se privească asupra noastră și se vă dăruiască din darul său bogat, viață fericită, tărie sufletească în lupta grea ce

o purtați pentru binele nostru, sănătate îndelungată și bucurie în mijlocul iubitei d-voastre familii. Rugăm pe bunul D-zeu se vă încununeze cu darurile sale cele bogate, ca să ne puteți păstori întru mulți fericiti ani.

Să trăiți mulți ani fericiti.

La aceasta cuvântare parochul pătruns a răspuns cam în următorii termeni:

Domnilor și fraților!

Iubiți poporeni!

Suntem în ușa sfintei biserice în care domnește adevărul și dreptatea: și așa sufletele noastre răpite de aceste sentimente sunt încă nestrucate prin amestecul graiurilor fățărte ce întimpinăm pe acest pământ. Suntem într'o zi de mare sărbătoare și în pragul pus de sfânta noastră lege spre deschilirea vremurilor: și așa suntem după un trecut, carele ne înalță prin speranțe frumoase prin făgăduințe fericitoare ce ni-le propunem noi înșine și ce ni-se propun de pretenii noștri.

Veți afla deci, iubiților mei poporeni, că am drept, când vă spun că sunt foarte pătruns la auzul vorbelor rostite. Ele zugrăvesc viața noastră din trecut cu toate chinurile sale multe și puținele sale bucurii; și fiind că nu putem rupe firul vremilor, bine să fim pregătiți, că chinuri și suferințe, ne așteaptă multe; ear' bucurii puține.

Și acum ne întrebăm: ce ni-a susținut în luptele trecute?

Răspunde viața noastră și zice: *cunoștința și conștiința datorințelor noastre creștinești și cetățenești*. Noi nici odată nu am cugetat la puterea vrășmașului, nici nu ne-am plâns de tirania lui, ci în fața tuturor asupririlor și uneltirilor, ne-am luptat bărbătește, românește, creștinește. Tăria noastră, știți voi bine iubiți poporeni, a stat în aceea, că de rele ne-am ferit, neadeverul și fărădelegea le-am urit; ear' în bine, în adevăr și în dreptate am stat cu toții strinși la olaltă, și așa ați văzut, că toate uneltirile celor vicleni au rămas sdrobite cu rușine sub picioarele, noastre, iubirea noastră către sfânta noastră biserică, alipirea noastră către drepturile sfinte ale neamului românesc, sunt taina tăriei noastre și în aceste simțăminte una ni-au aflat prieteni și dușmani; un suntem în D-nul păstorul și turma sa cuvântătoare, în iubire împrumutată și în împlinirea datorințelor noastre.

Și astfel fiind noi dispuși: cu încredere privim în viitor. Cătră cer ne ridicăm ochi de unde ne va veni ajutorul dorit. Să fim zeloși în susținere bisericei, a scoalei și a cultului noastre naționale; să ne întărim în conștiința drepturilor noastre naționale. Lumea și țara se serie, că în cea mai despre urmă colibă românească bat inimi calde prin cultură, cari își sfîșesc munca grea și sudorile feței lor neajunsurile și luptele lor grele pentru esistență prin cugete înalte creștinești și naționale.

Vă mulțumesc din suflet pentru oftările bune ce mi-le faceți, vă răspund cu asemeni oftări sincere din inimă părintească. Una vă rog să fim solidari cum am fost în virtute și în cele bune, și nici porțile iadului nu ne vor învinge. Să trăiți la mulți ani!

Patrunși de aceasta frumoasă manifestațiune ni-am depărtat la ale noastre, ca mai târziu iară să ne adunăm în casa ospitală a părintelui *Lucaciu*.

O frumoasă cunună de preoți, învățători, mireni ni-am întrunit să-l salutăm pre acela care ne este bucuria și mândria noastră. Lucru firesc expresiunea sentimentelor s'a făcut în toaste care de care mai însuflețite.

Întâiu l'a salutată dl *Nicolai Lupan* în numele clerului din tract și din diecesă cari prin prezența lor s'au prin adresele de felicitare au sărbătorit pre iubitul lor coleg. *M. O. D. Alexiu Pop*, preot în Sasar, l'a salutată în numele clerului oradan, iar *Petru Porum* în numele corpului învățătoresc.

A produs cea mai bună impresiune cetirea telegramelor și a adreselor de felicitare din cari s'a văzut alipirea neclintită a întreg neamului românesc către acest luptător.

Mai frumoase au fost adresele tinerimei universitare din București și a domnișoarelor române, tot de acolo, făcute pe hârtia albă și artistic lucrată. Pe partea stângă a adreselor e reproducă columna lui Traian, pe partea superioară stă portretul bine-nimerit al preafabitului nostru părinte, iar în partea din jos Romulus și Remus aplecați de lupoaie. Pe câmpul din mijloc stă adresa cu iscaliturile făcând totul un efect admirabil de impresie plăcută.

Ar fi de dorit, ca unele din aceste adrese să se publice fiind-că aici nu-e vorbă de ceva interes personal, ci de o manifestațiune politică a națiunii față de conducătorii sei.

Astfel am salutat noi și am sărbătorit anul nou, și ziua de San-Vasiu în Șişești.

Dea cerul ca bunele noastre oftări să se realizeze încă în cursul anului curent.

Bunele dispozițiuni și însuflețirea nu lipsește, numai bravii noștri conducători să ne cheme la luptă.

Dat în *Baia mare*, la 20 Ianuarie 1898.

G. D.

PARTEA ECONOMICĂ.

Munca.

Lumea aceasta este un furnicar de osteneală și de nenorocire. De te uiți prin sate, vezi necazurile întipărite pe frunțile a mii de săteni; unul e necăjit pentru-că nu i-a rodit câmpul; că orzul, cucuruzul și grâul n'au fost în anul acesta ca în anii trecuți; altul, că de și i-au mers bine semănăturile, însă i-au mers rău cu vitele, și se vaieță de feluri de necazuri și neajunsuri.

La orașe așijderea vezi nemulțumirea pe buzele și fețele oamenilor: unii sunt nemulțumiți, că meșteșugul și negoțul ce a îmbrățișat nu-i poate ținea, nu le aduce venit mai nimic; alții că n'au venituri destule. În toate părțile nemulțumire pentru-că nu sunt bani, și trebuințele omului toate se împlinesc cu bani. Ear banii se câștigă prin *muncă*.

Munca e lăsată pentru binele lumii. Binele lumii este propășirea către fericire. Cine nu muncește, nu propășește, moare de foame, rămâne sdrențos, se face de risul și batjocora vecinilor și a cunoscuților sei, sărăcia și nenorocirea îl încunjură de toate părțile.

A munci este o datorie pentru om. „În sudoarea feței tale vei mânca pâinea ta“, zice sf. scriptură. Munca este cea dintâiu condițiune a averii și a libertății. Dar fie-care voim să ne suim sus pe scară socială; este în firea noastră a oamenilor să dorim o stare bună, să voim fie-care să avem direcțoria sau ocupațiunea cea mai cinstită. Cari sunt însă direcțoriile cele mai înalte și mai cinstite?

Aici e întrebarea! Într'un mod covârșitor ocupațiunile nu sunt mai onorabile, mai înalte unele decât altele; putem zice că ocupațiunea cea mai onorabilă este, pentru fie-care, aceea pe care suntem în starea a o îndeplini mai bine, aceea prin care putem să aducem mai mult folos societății, familiei și amicilor noștri. Erorile și prejudiciile, cari adesea rătăcesc opiniunea, ne fac să credem că funcțio-

narii statului sunt mai sus de cât bancherii, pe aceștia îi punem mai presus de cât pe comercianți, pe cari la rândul lor îi considerăm mai presus de cât pe meșteri și pe muncitorii de pământ.

Dar oare trebuie ca negreșit să judecăm pozițiunea ce voim să ne facem după ceea-ce crede lumea? Nu este mai drept și mai bine să o judecăm după gradul de inteligență ce trebuie să aducem la împlinirea ocupațiunii ce luăm și după întinderea mijloacelor, de cari dispunem, ca să o îndeplinim bine și cu demnitate? Ne uităm la strălucirea ce înconjoară o ocupațiune și nu observăm că omul face ocupațiunea, iar nu ocupațiunea pe om. Omul superior poate ridica și ilustra meseria cea mai modestă, cea mai umilă. Watt nu era decât un ferar... El a perfecționat mașinile cu aburi. Să căutăm mai cu deosebire la greutatea datoriilor, ce preserie ocupațiunea ce voim să dăm copiilor noștri, la importanța datoriilor ce le impune, și la mărimea rezultatelor ce vor putea dobândi pentru densii și pentru țară; să căutăm să nu-i espunem a nu putea duce greutatea sarcinei ce le impunem ei, din contră, să îngrijim să fie în stare a domina pozițiunea ce le facem. Mâna lui Dumnezeu conduce și protege geniul; să nu ne temem că s'ar putea vre-odată îneca talentul: în secolul în care trăim ei se ridică singur din orice adâncime. Peel era un postăvar, a ajuns mare om de stat în țara englezească, Lincoln un tăfător de lemne, și a ajuns președinte - adică în loc de împărat - al statelor Unite, cea mai mare țară din America. Modestele lor condițiuni, umilele lor ocupațiuni, opritu-i-au de a se sui la înălțimea de la care erau să illustreze numele și țara lor? Este însă trist a vedea pe cel care fără voia lui Dumnezeu se suie acolo unde nu-l chiamă puterile sale intelectuale și morale: nenorocitul nu-și poate împlini misiunea cu demnitate, se espune a fi de ris și devine rușinea nației și a familiei sale.¹⁾

Despre prăsirea galițelor.

I.

Prăsirea galițelor este un ram al economiei din cele mai folositoare; căci precum se vede din o statistică oficioasă publicată în anul 1895, așa dar încă de doi ani, exportul adevărat vinderea afară din țară a galițelor și a produsului lor, precum galițe vii și tăiate, ouă, pene de pat, ficat și unsoare de găște etc. trece peste 20 milioane floreni.

Dacă luăm aminte suma aceasta ce a intrat în anul 1895 din țări străine în punga locuitorilor, cu durere trebuie să mărturisim, că plugării noștri foarte puțin sau poate de loc nu s'au împărțit din suma aceasta așa de mare.

Pe când în țări străine se scrie mult despre prăsirea galițelor, așa că are literatura sa deosebită și lă-

țită, la compatrioții noștri maghiari există până acum numai două foi de specialitate, anume: „*Szörnnyasavnik*“ și „*Gallus*“, ambele scoase și spriginite de societăți anume alcătuite pentru prăsirea sburătoarelor. Dintre aceia, cari s'au ocupat până acum cu edarea de cărți anume despre galițe, trebuie să amintim pe M. Farkas, Langhy și Grubiezy. Cărțile și foile acestea sunt puține la număr, dar totuși au avut urmarea vedită, că compatrioții noștri în timpul din urmă au îmbrătoșat cu tot inadinsul ramul acesta și prin câștigarea de deosebite soiuri de găini, găște și rațe din țări străine și împământenirea lor, au înmulțit averea țeraniilor maghiare, mai cu seamă în parțile de meazăzi ale Ungariei. Este deci datorința a imita ce e bun dela alții și a da poporului îndrumările de lipsă, ca prin ramul acesta să-și poată înmulți averea. Aceasta cu atât mai ușor se poate ajunge, după ce știm că poporul nostru nu are meșii mari, ear' prăsirea galițelor se poate cultiva cu bun rezultat numai la economii mai mici. Apoi caile de comunicațiune tot mereu se înmulțesc, ear' cu înaintarea omenirii în cultură și prețul galițelor tot mereu crește, astfel mai cu seamă țeraniii noștri, cari locuiesc în apropierea orașelor mai mari și mai mici, prin prăsirea mai înțeleaptă a galițelor, își vor câștiga o avere bunicică.

Aceasta cu atât mai mult, dacă luăm în seamă împrejurarea, că mai cu seamă numai femeile au să se ocupe cu prăsirea galițelor, ear' de altă parte văzând că prețul grânelor și al bucatelor peste tot, din an în an tot scade, avem datorința sfântă a da poporului îndrumări, că din moșia sa puțină, cum are să trăiască ba să se și înavuțească prin îmbrătoșarea și a altor ramure economice.

Prăsirea galițelor în trecut.

Prăsirea galițelor a fost la popoarele din Asia încă în vremile vechi un ram întregitor al agriculturii, ba în Egipt a fost un obiect de negoț. Biblia, cartea sfântă a noastră ne amintește despre cocoș. El a fost vestitorul lăpădărei Sfântului Petru de Christos. Prăsirea galițelor a fost în Roma și în Cartaginea deja în evul vechiu în floare.

În veacul al 4-lea după Christos episcopul Martin a trimis din Italia în Franța și Germania găini și găște, ear' împăratul Caroli-cel-mare a fost un mare iubitor al prăsirii galițelor și ținea o mare mulțime de găini.

În veacul de mijloc au înaintat prăsirea găinilor mai cu seamă mănăstirile, învățând și îndemnând poporul la ținerea de găini.

Și în patria noastră vedem, că din timpurile cele mai vechi locuitorii se ocupau cu prăsirea găinilor.

Că în timpul regelui Mateiu Corvinul prăsirea galițelor n'a fost în măsură mare, se poate vedea din aceea împregiurare, că în articolul I, din ordinațiunea V., nu se amintește nimica despre nici un soi de galițe ca dijmă, care era dator a o da po-

porul fețelor bisericesti, pe când spre pildă mierea și viuul sunt arătate.

Dar' mai târziu din articolul XXXI. al ordinațiunii III. dată de regele Ladislau al II-lea în anul 1498 putem deduce, că galițele au fost un artel de negoț și cu țări străine, căci prin ea se oprește ducerea din țară a galițelor și nici străinilor nu le era iertat să cumpere galițe.

Prăsirea galițelor luase sub regele acesta un avânt mai mare, ceea-ce se vede și din ordinațiunea lui a VIII. dată în anul 1514, după care iobagii erau datori a da domnilor în fiecare lună câte un puiu, ear' în fiecare an câte două găște.

După cartea lui Hyppolit din Modona, care a fost episcop în Buda aflăm, că pe la anul 1520 coponii și găinele erau pe la mesele mai-marilor o mâncare căutată.

În Dieta Slavoniei ținută sub Ferdinand I. în anul 1538 s'a hotărât prețul la fiecare soi de galițe.

Din acestea putem vedea, că găinile erau cunoscute la popoarele culte din timpurile cele mai vechi și până acuma; dar' pentru prăsirea rațională a lor s'a început la noi a se cugeta numai în timpul din urmă, pe când în țări străine economii de mult se ocupau cu prăsirea galițelor, indeosebi pentru venitul ce-l aducea; pentru scopul acesta se făceau reuniuni, se dedeau gazete anume, să deschideau expoziții toate cu bune reușite.

Lățirea găinilor de soi.

După această scurtă privire în trecut trebuie să amintesc unele măsuri, care după părerea mea ar fi ducătoare la scop, după care s'ar lăți și înainta cultura aceasta în poporul nostru.

Reuniunea agronomică română din comitatul Sibiului în adunarea sa ținută în anul 1896 în Tilișca, la propunerea mea, a primit în budgetul seu modest o sumă mică pentru cumpărare și împărțire de găini. Dar' deoarece-ce „Reuniunea“ este numai pentru comitatul Sibiului, trebuie să punem sarcina asta în grija „Asociațiunilor“.

În direcțoria mea de inspector școlar în comitatul Iasigia-Cumaniamare și Solnoc, unde eram și ca organ de încredere al ministrului de agricultură, cu ajutorul Reuniunii agricole comitatense de acolo am extins prin învățatori prăsirea galițelor diferite în restimp de 20 ani peste tot comitatul, de unde locuitorii din prăsirea asta, dar' deosebi din vânzarea ouălor, fac un negoț mare, ear' unii învățatori și-au îndoit și întreit venitul lor anual.

Soiurile noastre de găini folosite până acum sunt forte bune și până vom avea altele mai bune, avem să le întrebuițăm și sporim acestea. Dacă se vor lăți însă soiurile mai alese în poporul nostru, avem să ne folosim de acestea, căci la exportul lor în țări străine soiurile străine sunt cu mult mai căutate și se plătesc mai bine.

Iuliu Bardossy.

1) Ion Ghica: Convorbiri economice.

Întâmpinare.

Onorată Red. cîine!

Cu privire la alegerea de paroch-protopresbiter întâmplată la 12 Decembrie în Boroș-Ineu, venim cu tot respectul a răspunde următoarele la corespondența apărută în numărul 241 al „*Tribunei Poporului*”.

1. Nu este adevărat, cumcă părintele Mihail Feier s' ar fi uitat în jur ca să-și predea presidiul preotului capelan Ioan Moldovan.

2. Nu este adevărat, cumcă George Feier avocat și președintele comitetului parochial ar fi postat în jurul mesei prezidențiale pe ai săi.

3. Nu este adevărat, cumcă alegătorii Pavel Bațiu ar fi provocat presidiul în numele a-lor zece alegători ca să se fie votare nominală.

4. Nu este adevărat, cumcă președintele numai eac' așa cum zice corespondentul, „brevi manu” ar fi proclamat pe C. Gurban de ales.

5. Nu este adevărat că s' ar fi făcut protest cu subscrierea alor 200 de alegători.

Adevărat este, părintele Mihail Feier cu aclamațiunea întregului sinod parochial a predat presidiul preotului J. Moldovan.

Adevărat că este în jurul avocatului George Feier s' au grupat toți adevărații membri ai sinodului parochial, cari doresc înaintarea morală și materială a bisericii și școlii din Boroș-Ineu.

Dar este adevărat că atât presidiul cât și avocatul George Feier nu odată, ci de șase ori a provocat sinodul, întrebându-l că voește votare nominală ori ba? ba chiar a și îndemnat sinodul ca să voteze nominal, dar sinodul tot de atâtea-ori a răspuns cu *ten sfășietor*, că nu voese să știe de o astfel de alegere, pentru-că ei cu toții sunt pentru bunul lor Constantin Gurban.

Este adevărat că cu voia și cu înțelegera întregului sinod s' a aclamat de paroch în B.-Ineu C. Gurban, și că nu 200 dar nici doi nu s' au arătat, când au fost provocați din partea presidiului pentru votarea nominală.

Referitor la cei subscriși în „*Tribuna Poporului*” numărul 241, producem martori că ei nu au cunoștință de cele cuprinse în articolul subscris de d-nii.

În nădejdea că și vocea noastră nu alor trei ci peste sută va fi ascultată de On. Redacțiune, pentru lămurirea adevărului și combaterea intrigilor și a calumniilor, rogam publicarea acestor rânduri.

B.-Ineu, la 12 Ian. 1898.

Ai On. Redacțiunii devotați: *Alexa Popa*, jude comunal, *Alexa Herbei*, *Mihail Neșia*, *Petru Tot*, *Dudaș Joca*, *Petru Cincea*, *George Tajadoan*, *Mitru Buțiu*, *Teodor Buțiu* și alții peste o sută.

NOUȚĂȚI

Arad, 28 Ian. n. 1898.

Nu ne trebuie ajutorul lor. Inspectorul regesc Sebeszta Károly din Timișoara, raportând în ultima ședința congregațională a comit. Timiș despre starea învățământului poporal, a arătat, că pe teritoriul comitatului funcționează 140 de învățători a căror salariu e mai puțin de 400 fl. Din tre acestia 95 sunt învățători români, a căror situație nu s' a putut îmbunătăți din motivul, că respectivele comune române nici după repeștile învățări n' au voit să primească ajutorul oferit.

Deputat dietal în cercul Sibiului a fost ales prin aclamațiune dl. Dr. W. Brusknar, avocat în Sibiu, precum să susține, cu programul verzilor (de va și adevărat. Red. T. P.)

Spre temniță. E destul să citești în foile din Cluj, că procurorul a intentat proces de presă oare-cărei foii, ca să îi și în curat cu sfirșitul procesului: spre temniță! Acest drum îl va bate în curând redactorul foi, „*Bistritzer Wochenschrift*” care va fi chemat în fața curții cu jurați pentru un articol scris din incidentul desvelirii monumentului lui Petofi.

Demonstrațiune la tehnica din Budapesta. Demonstrațiunea universitarilor maghiari pusă la cale în anul trecut contra acum repausatului fost profesor Kovács dela facultatea de medicina, — se repetează la politecnică contra profesorului Nagy Dezső. — Causa demonstrațiunii e aceeaș: strictețea din cale afară, în urma căreia profesorul Nagy a devenit adevărată spaimă a studenției universitare riguroase.

Demonstrațiunea s' a făcut Mercuri în 26. c. când profesorul a intrat în sala de prelegere. Studenția l' a primit cu fluierături și strigăte de batjocură. Sgomotul și agitațiunea dintre studenți numai prin întreprinderea decanului s' a putut alina.

La alegerea de protopresbiter al tractului Deva, întâmplată zilele aceste sub conducerea asesorului consistorial, protopresbiterul Moise Lazar din Sibiu, au intrunit dl. Șinea, paroch în Biscaria și administrator al protopresbiteratului Hațeg 23 votari; și parochul George Romanul din Sănmiclaus (lângă Arad) 15 voturi.

Pentru Protopresbiteratul Hațeg a fost întărit de protopresbiter de către consistoriul arhidiecezan. gr. or. în ședință plenară, precum aflăm din Sibiu, dl. T. V. Gheoja fost spiritual al penitenciarului din Gherla.

Moartea unui aristocrat maghiar. Mercuri în 26. c. după amiază repausatul în Budapesta contele Tisza Lajos, un membru al aristocrației maghiare. — Repausatul a avut în mai multe rânduri parte activă în guvernarea statului maghiar.

Comună mare. Precum ni-se scrie din părțile Sighișoarei, ministrul r. u. de interne a aprobat prefacerea comunei Hendorf din comitatul Târnavei-mari, în comună mare.

Primar comunal în Selște (lângă Sibiu), ni-se scrie, a fost ales zilele trecute bravul fruntaș de acolo, dl. *Iordache Roșca Căpitan*.

Din schița biografică a mult regretatului Dr. Aurel Brote, publicată în Nr. 6 al ziarului nostru din greșală s' a omis din pasajul al 3-lea. Indată la începutul șirului al 3-lea, (din jos în sus) și înainte de cuvintele „a intrat la praxă advocatuală” următoarele: „la 16 Maiu 1866 a fost promovat la gradul de doctor în drept la universitatea din Graz, ear' după desfășurarea cancelariei aulice a intrat la praxă advocatuală” etc.; ceea-ce prin aceasta rectificăm.

Proletăriatul țărănesc în Ungaria. Sub titlul acesta dl. Jass Tomici a scos o broșură interesantă asupra căreia vom reveni într'un număr viitor.

Pistolul unei fete frumoase. Otilia Stana, ficia unei familii cinștite burgheze face anul trecut cunoștința cu un oficer austriac. Cum fata era frumoasă, în scurt timp sublocotenentul se îndrăgește de moarte în ea. Dar părinții n' au atâția bani ca să poată depune cauțiunea; deci fac atent pe oficer să nu sucească capul feței, căci lucrurile nu vor avea sfirșit bun. Oficerul însă declară, că el are banii pentru cauțiune și se legodește cu fata. De aci înainte ei umblau la braț pe stradă, fata era fericită și numără zilele până fericirea ei va fi deplină. De odată cu începutul anului oficerul dispăre din Viena. Mireasa așteaptă zile întregi, dar mirele nu se mai arată. Informându-se

mai deaproape, află că la cererea sa proprie oficerul este transerat la Lemberg și că el a a plecat deja la noua garnisonă. Biata fată întru atâta a luat la inimă necredința mirelui, că Duminecă ea a plecat la Lemberg, unde s' a dus de adreptul la locuința oficerului și și-a tras un glonț în inimă, așa că a rămas moartă pe loc. Târziu noaptea când oficerul s' a rentors dela petrecere intrând în camera găsește pe mireasa înșelată moartă iar pe masă un bilet pe care erau scrise următoarele șire.

„Adio, necredinciosule, Ultimul dar ce-ți aduc este acest revolver cu care pentru tine m' am sinucis.”

„Vulturul”, foaia umoristică - satirică ce apare în Oradea-mare (Nagy Várad) sub redacțiunea dlui *Iustin Ardelean*, în fiecare săptămână merită toată atențiunea. Nrii 1 și 2, apăruiți deja sunt foarte interesați, conținând material amuzant și variat, și caricaturi deplin succese. Prețul pe un an 6 fl. v. a.

Regele Sârbiei — editor de cărți. Din Belgrad se scrie, că regele Alexandru de curând a edat o carte ce a apărut în 300 exemplare. Cartea edată de tinerul rege e facsimilul unei evanghelii vechi. Originalul l' a primit dela un călugăr din muntele Athos cu ocaziunea vizitării mănăstirii în anul 1896. Evangelia datează din seculul al 12-lea, și a fost a principeiului Miroslav. Din original lipsește o foaie, care a fost scoasă de un preot rus. Pagina înstrăinată se păstrează în biblioteca imperială din Kiev de unde Alexandru și-a câștigat copia fotografică a foaiei lipsită. Un exemplar din această evanghelie a fost trimis și *Academiei Române*.

Moartea prim-eunuchului. Constantinopolul a pierdut o celebritate rară: Aga Iaver „păzitorul porții fericirii” cum îl numesc turcii în fantasia lor orientală a murit zilele trecute. Aga Iaver era prim-eunuch în haremul Șultanului, a cărui funcție e împreună cu veniturii colosale. Funcția de eunuch în casele bogăților turci e o dignitate foarte însemnată, cu toate că zi de zi scade numărul acelor, cari țin eunuch. Cu lășirea monogamiei înceată mereu și eunuchia și haremurile dispar. Partea cea mai însemnată a colosalei averi, Aga Iaver a câștigat-o din casuri ce primea dela oaspeții puternicului său stăpîn, căci o tradiție veche obligă pe oaspeții să deie a zecea parte din darurile ce au primit dela Șultan, prim-eunuchului. Avera îngrămădită firește că trece asupra stăpînului său, căci bietul aga nu poate lăsa după sine urmași.

Beseda Sârbilor din Arad.

Mercuri seara a avut loc în sala dela restaurantul Kánya „beseda” tinerimei sârbe din Arad, împreună cu un frumos program musical-declamatoric. Corul mixt sub conducerea dlui Dusan Vlaicovici a executat mai multe piese naționale, domnișoarele Angela Petcovici și Zorca Gruici au recitat poezii, doamna Mila Stanoievici, domnișoara Zorca Telesan și d-nul Velimir Vlaicovici au cântat la pian, ear surorile Maria, Ana și Danca Imbronovici au cântat un terțet frumos. După concert a urmat dansul, care în cea mai bună animație a durat până'n zori de zi. Românii din loc au fost reprezentați prin amicul nostru d-nul Dr. Stefan C. Pop.

Posta redacției.

Dlul E. C. Agârbiciu. N'am primit. Dacă e de interes și vă face folos, vom publica.

T. D. Lupoaia. Primim cu plăcere să ne scrieți despre lucrurile dela d-voastră. Jurul *Jiboului* va prezenta desigur destule chestii importante.

L. Budoiu, Câmpeni. De ce n'am crede la 6 persoane și v'am crede numai d-văstră. Nu se poate deci publica.

T. Simoc, *Sumugia*. Adresează-te la fabrica de vagoane de aici. Dar mai bine, să vină tinerul chiar în persoană.

G. Lupu, B. Poeni. Adresează-te dlui Enea Hodos, profesor, Caransebeș.

Cei, cari așteaptă să li-se publice corespondențe și articole, să fie cu răbdare până la numărul viitor.

Învităre la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1898 la

„**TRIBUNA POPORULUI**”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an . . . . . fl. 10.—
Pe 1/2 an . . . . . „ 5.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 2.50
Pe o lună . . . . . „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația
„**TRIBUNA POPORULUI**”.

Ni se cere din mai multe părți ziarul cu preț redus și pe credit, la ceea-ce răspundem că nu suntem în pozițiune de a putea satisface cererilor.

Numere de probă trimitem cu plăcere, dar' nu expedăm foaia mai departe decât numai acelor cari ni-o cer solvind abonamentul prin mandat postal.

Abonament la Foaia de Duminecă primim pre un an sau pe jumătate an, pe timp mai scurt, nu abonăm. Domni abonați cari ne-au trimis abonamentul după taxa din anul trecut sunt rugați a ne trimite diferența.

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că toți câți vor abona de aci încolo, vor primi și numerii apăruiți și până acum.

Cât despre gravuri (icoane), cea din numărul trecut, care în unele numere din cauze tipografice a eșit ștearsă, se găsește trasă pe hârtie velină, reușită foarte bine.

Se poate procura cu 5 cruceri bucata.

Administrația.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boalele de copii, mentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

ULTIME ȘTIRI

Budapesta, 27 Ianuarie.

În tot orașul a făcut senzație mare faptul că tabla regescă a absolvat pe *Pulszky Károly* de acasă că ar fi delapidat bani.

Editor: Aurel Popovici-Barciann.
Redactor responsabil: Ioan Russu Șiriana.

Cursul pieței de săptămână din Arad.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Grăul de frunte', 'Secara', 'Orzul', 'Ovășul', 'Cucuruzul', and 'Făina albă'.

Târțe ... 8 ... 12.80
... 4.50

Tergul de rimători din Budapesta

dela 21 Ian. n. 1898.
Rimătorii din Ungaria se vând: părechia, greutate dela 250—280 chgr., cu 50—51 cr. per chgr.; de greutate dela 800—880 chgr. 50—51 per chgr.

Piața din B.-Pesta.

Prețul grânelor.
Grău de toamnă fl. 12.80—13.80; grău de primăvară fl. 11.80—12.20; cucuruz (porumb) fl. 5.20—5.25; ovăș fl. 6.80—6.65; săcară fl. 8.65—8.70.

ANUNCIU.

Pe lângă condițiuni favorabile, se caută mai ales din provincie o Econoamă curățică dela 30—40 ani, română, veduva fără prunci, solidă și aptă pentru economia casei, fie chiar și dintre servitoare.

Interesanta să-și trimită recomandățiunea la Administrația foșiei acesteia. 122 2-2

Advertisement for 'CARAVAN' tea. Includes text: 'Expediție prin postă în fiecare zi.', 'Ladányi Carol și fiu', 'Prețul corent', and a table of tea prices in packages.

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Large table showing train schedules and fares between various cities including Arad, Claba, Oradea-mare, Seghedin, Brad, and Moneasa.